

Rozhledy matematicko-fyzikální

Bohumil Vybíral

PRÆMIUM BOHEMIÆ 2013 studentům

Rozhledy matematicko-fyzikální, Vol. 89 (2014), No. 1, 47–53

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/146567>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2014

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Obr. 3. Zleva: Zuzana Vlasáková, Viktor Skoupý, Jiří Guth Jarkovský

Všem vítězům byla nabídnuta možnost zúčastnit se koncem dubna výběrového soustředění na pozici účastníka 45. mezinárodní fyzikální olympiády, která proběhne v polovině července 2014 v hlavním městě Kazachstánu, v Astaně. Vybraní soutěžící, doplnění o náhradníka, který bohužel jet nemůže, ale připraven být musí, se zúčastní přípravy na mezinárodní fyzikální olympiádu, která i letos proběhne na Katedře fyziky Přírodovědecké fakulty Univerzity Hradec Králové. Příprava je zaměřena zejména na řešení poměrně náročných experimentálních úloh (za dva týdny jich budou řešit každý asi 20), dále na řešení úloh teoretických z těch oblastí, které odpovídají tzv. sylabu MFO, tedy vybraným tématům z fyziky, na které nezbylo ve středoškolské fyzice dostatek času.

PRÆMIUM BOHEMIÆ 2013 studentům

Bohumil Vybíral, Univerzita Hradec Králové

Ve středu 4. prosince 2013 se na státním zámku Sychrov konalo již tradiční udílení nadačních cen PRÆMIUM BOHEMIÆ studentům, medai-

listům ze světových středoškolských přírodovědných olympiád v roce 2013. Ceny od roku 2001 uděluje *Nadace Bohuslava Jana Horáčka Českému ráji* v den výročí narození jejího zřizovatele B. J. Horáčka, tj. 4. prosince.

Roku 2013 proběhl již 13. ročník této významné a jedinečné akce, jejímž cílem je motivovat talentovanou mládež k vážnému zájmu o vědecký růst v přírodních vědách, matematice a informatice. Za úspěchy v roce 2013 bylo oceněno 16 studentů a 2 studentky, kteří na mezinárodních olympiádách s celosvětovou účastí, konaných ve fyzice, chemii, biologii, matematice, informatice a astronomii s astrofyzikou, získali medaili. Medailí bylo celkem 19, z toho 1 zlatá, 7 stříbrných a 11 bronzových. Jeden student (Štěpán Šimsa) získal na různých olympiádách medaile dvě (zlatou v matematice a bronzovou v informatice), a obdržel tedy dvojitou cenu PRÆMIUM BOHEMIÆ a zlatou nadační medaili.

Obr. 1: Medaile *Nadace Bohuslava Jana Horáčka Českému ráji*

Hodnota ceny za zlatou medaili v roce 2013 je 35 tisíc Kč, za stříbrnou 20 tisíc Kč a za bronzovou 15 tisíc Kč. Nadace tedy na odměnách studentům vyplatila 340 tisíc Kč. K finanční odměně náleží nadační medaile PRÆMIUM BOHEMIÆ (obr. 1) z odpovídajícího kovu jako u medaile olympijské, na jejímž rubu je vyryto jméno studenta. V roce 2013 šlo o 1 zlatou, 7 stříbrných a 10 bronzových nadačních medailí s diplomem.

Za 13 roků bylo talentovaným studentům uděleno 277 cen PRÆMIUM BOHEMIÆ v celkové výši 4 miliony 740 tisíc Kč.

Nyní stručně o mezinárodních (de facto světových) přírodovědných olympiádách, které se konaly v prázdninových termínech roku 2013.

- 44. *Mezinárodní fyzikální olympiáda* se konala v Dánsku (v Kodani) u příležitosti 100. výročí vypracování polokvantového modelu atomu vodíku Nielsem Bohrem. Zúčastnilo se jí 381 soutěžících z 83 států a

teritorií pěti kontinentů. Pět českých reprezentantů přivezlo 1 stříbrnou a 2 bronzové medaile a 1 čestné uznání.

- 45. *Mezinárodní chemická olympiáda* se konala v Rusku (v Moskvě, na slavné Lomonosovově univerzitě) za účasti 291 soutěžících ze 77 států a teritorií světa. Úspěch čtyřčlenné české reprezentace byl vyjádřen třemi stříbrnými a jednou bronzovou medailí.
- 24. *Mezinárodní biologická olympiáda* se konala ve Švýcarsku (v Bernu) pro 240 mladých talentovaných biologů z 62 států a teritorií světa. Čtyři čeští reprezentanti přivezli 4 medaile: 2 stříbrné a 2 bronzové.
- Největší a nejstarší olympiádu – 54. *Mezinárodní matematickou olympiádu* – uspořádala Kolumbie (v městech Barranquilla a Santa Marta) za účasti 527 soutěžících z 97 států a teritorií pěti kontinentů. Šestičlenná česká reprezentace dosáhla mimořádného úspěchu ziskem 1 zlaté a 3 bronzových medailí a 2 čestných uznání.
- 25. *Mezinárodní olympiáda v informatice* se konala v dálné Austrálii (ve městě Brisbane) za účasti 77 reprezentací s 299 soutěžícími. Čtyři čeští reprezentanti přivezli 2 bronzové medaile.
- Nejmladší z olympiád – 7. *Mezinárodní olympiádu v astronomii a astrofyzice* – uspořádalo v městě Volos Řecko za účasti 182 talentovaných astronomů z 35 nejvyspělejších států světa. Pětičlenná česká reprezentace přivezla 1 stříbrnou a 1 bronzovou medaili a 2 čestná uznání. Tato olympiáda byla do mezinárodních olympiád, hodnocených nadačními cenami, zařazena od roku 2012.

Obr. 2: Studenti ocenění PRÆMIUM BOHEMIÆ 2013 (14 z 18), vpravo B. Vybíral, organizátor akce, foto J. Kríž

Čtenářům časopisu *Rozhledy* matematicko-fyzikálních nyní uvedeme detailní přehled úspěchu českých reprezentantů na mezinárodních olympiádách ze všech šesti oborů: fyziky, chemie, biologie, matematiky, informatiky a astronomie s astrofyzikou.

Studenti ocenění dne 4. prosince 2013 cenami PRÆMIUM BOHEMIÆ:

- *Fyzika – 44. MFO v Dánsku* • *Lubomír Grund*, stříbrná medaile, absolvent Gymnázia Ch. Dopplera v Praze, student MFF UK v Praze, • *Miroslav Hanzelka*, bronzová medaile, absolvent Gymnázia v České Lípě, student FJFI ČVUT v Praze, • *Jiří Guth Jarkovský*, bronzová medaile, student Gymnázia v Českých Budějovicích, Jírovcova.
- *Chemie – 45. MChO v Rusku* • *Kamil Maršálek*, stříbrná medaile, absolvent Klvaňova Gymnázia v Kyjově, student PřF MU v Brně, • *Roman Beránek*, stříbrná medaile, absolvent SPŠ chemické v Brně, student PřF MU v Brně, • *Adam Práda*, stříbrná medaile, student Gymnázia v Ostrově, • *Kryštof Březina*, bronzová medaile, student PORG – gymnázia v Praze.
- *Biologie – 24. MBO ve Švýcarsku* • *Magdalena Holcová*, stříbrná medaile, absolventka Gymnázia v Praze, Botičská, studentka PřF UK v Praze, • *Jan Petržílek*, stříbrná medaile, absolvent Gymnázia v Ústí n. Orlicí, student PřF UK v Praze, • *Anna Soldánová*, bronzová medaile, absolventka Gymnázia v Olomouci, Čajkovského, studentka PřF UK v Praze, • *Tomáš Zdobinský*, bronzová medaile, student Gymnázia v Praze, Budějovická.
- *Matematika – 54. MMO v Kolumbii* • *Štěpán Šimsa*, zlatá medaile, absolvent Gymnázia J. Jungmanna v Litoměřicích, student MFF UK v Praze, • *Michal Buráň*, bronzová medaile, absolvent Gymnázia J. A. Komenského v Uherském Brodě, student University of Cambridge, G. B., • *Mark Karpilovskij*, bronzová medaile, absolvent Gymnázia v Brně, tř. Kpt. Jaroše, student MFF UK v Praze, • *Radovan Švarc*, bronzová medaile, student Gymnázia v České Třebové.
- *Programování – 25. IOI v Austrálii* • *Štěpán Šimsa* (viz Matematika), bronzová medaile, • *Martin Raszyk*, bronzová medaile, student Gymnázia v Karviné-Novém Městě, Mírová.
- *Astronomie a astrofyzika – 7. IOAA v Řecku* • *Lukáš Timko*, stříbrná medaile, absolvent Gymnázia Pierra de Coubertina v Táboře, student MFF UK v Praze, • *Ondřej Theiner*, bronzová medaile, student Gymnázia v Českých Budějovicích, Jírovcova.

Obr. 3: Z aktu udílení cen PRÆMIUM BOHEMIÆ 2013, zleva: F. Horáček, J. Horáček, student-fyzik L. Grund, B. Vybíral a L. Šubert (jednatel Nadace), foto J. Kríž

Vlastní udílení cen, konané dne 4. prosince 2013 v zámeckém divadle na Sychrově, mělo důstojný a slavnostní průběh. Zúčastnili se ho nejen ocenění studenti a studentky s rodiči či svými blízkými, nýbrž i představitelé *Učené společnosti ČR* v čele s předsedou prof. ThDr. Petrem Pokorným, DrSc., představitelé *Akademie věd ČR* v čele s místopředsedou prof. Ing. Vladimírem Marečkem, DrSc., předseda *Jednoty českých matematiků a fyziků* RNDr. Josef Kubát, předseda *Astronomické společnosti ČR* RNDr. Jan Vondrák. Tito všichni představitelé vystoupili s pozdravnými projevy. Dále byli účastní představitelé jednotlivých přírodovědných olympiád ČR, předseda správní rady Nadace Mgr. František Horáček a členové správní a dozorčí rady Nadace. Ve svém vystoupení prof. Ing. Bohumil Vybíral, CSc., seznámil přítomné s úspěchy jednotlivých českých reprezentací na světových přírodovědných olympiádách. Vyzvedl veliký talent studentů-medailistů a zdůraznil, že pro jejich budoucí očekávané vědecké úspěchy nestačí jen talent, avšak že bude nutná i veliká pracovitost a trpělivost. Bude také nutné se připravit i na to, že se dostaví také dílčí neúspěchy a někdy i neuznání vědecké komunity. Poté předseda správní rady Mgr. František Horáček,

Jan Horáček (člen správní rady a syn mecenáše) a prof. B. Vybíral předali studentům a studentkám ocenění.

Za vyznamenané studenty promluvil Štěpán Šimsa, který získal nejvyšší ocenění. Slavnost moderovala Mgr. Jaroslava Nývltová, která rovněž spolu se svými žáky ze *Základní umělecké školy Karla Halíře* ve Vrchlabí zajistila velmi pěkné hudební vystoupení prezentované v průběhu celé slavnosti. Reportáž o udílení cen PRÆMIUM BOHEMIÆ 2013 zařadila 5. 12. do večerních Událostí *Česká televize* (viz Archiv ČT na webu, dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/213411000101205/> (43.–45. min. záznamu). Byl rovněž profesionálně pořizován videozáznam podstatných částí slavnosti a natočeny rozhovory s některými účastníky, který bude umístěn na internet, na stránkách YouTube.

Ještě citujme z děkovného projevu laureáta ceny PRÆMIUM BOHEMIÆ Štěpána Šimsy (při děkovném projevu, foto B. Vybíral), nyní studenta MFF UK v Praze: „Vážím si toho, že jsem dostal možnost jménem studentů promluvit k přítomným. Nejdříve bych chtěl poděkovat všem, díky kterým tu dnes můžeme být. V první řadě to jsou naši partneři, kamarádi a rodiny. Zejména pak naši rodiče, kteří nám poskytli důležité zázemí, podporu psychickou i finanční a kteří s námi prožívali celé naše soutěžní zápolení. Dále jsou to naše školy a naši učitelé, kteří nás podporovali v naší snaze uspět a pomáhali nám skloubit přípravu na olympiády se studiem. Nesmíme rovněž zapomenout na organizátory olympiád, bez kterých bychom vůbec nemohli soutěžit. A samozřejmě naše poděkování patří také zakladateli nadace, panu Bohuslavu Janu Horáčkovi, a všem, kteří se o Nadaci starají a díky nimž se celá dnešní akce může uskutečnit. A za co vůbec děkujeme? Především za to, že jsme se mohli zúčastnit mezinárodních olympiád, které pro nás byly neopakovatelnou zkušeností. Poznali jsme odlišné kultury, nové kamarády ze všech koutů světa a podívali jsme se do míst, na která se možná už nikdy nepodíváme. Také jsme si vyzkoušeli, jaké je to reprezentovat Českou republiku. Jsem přesvědčen, že každý z nás měl ze své medaile upřímnou radost nejen proto, že to je veliký osobní úspěch, ale i proto, že jeho prostřednictvím Česká republika ukázala, že přestože jsme malým státem, tak se ve světě neztratíme. Myslím,

že všichni, kteří jsme tady, jsme prokázali, že jsme schopní něčeho dosáhnout. Proto doufám, že finanční odměnu, kterou dostaneme, využijeme k tomu, abychom poctivě pokračovali ve studiu. Ti, kteří ještě neopustili střední školu, budou nadále reprezentovat Českou republiku. A konečně jednou, až budeme mít studia za sebou, tak snad ukážeme, že jsme nabytou podporu nepromrhali a vrátíme ji i s úroky České republice ať už jako vědci nebo aktivní a schopní pracovníci na jiných pozicích. Nakonec chci popřát studentům, kteří budou v příštích letech soutěžit, aby byli ještě úspěšnější než my letos. Rovněž, aby ministerstvo školství neotálelo s proplácením cest na mezinárodní olympiády, a studenti tak měli jistotu, že republika tuto reprezentaci umožní a váží si jí.“

Na závěr několik vět o zakladateli Nadace a zřizovateli ceny PRÆMIUM BOHEMIÆ. Je jím podnikatel, filantrop a mecenáš *Ing. Bohuslav Jan Horáček* (1924–2002), který pochází z Českého ráje (z Radvánovic u Turnova). Měl velmi těžké dětství a mládí, problémy a věznění za Protektorátu i po puči v Únoru 1948. Proto se po absolvování Vysoké školy obchodní v Praze roku 1949 rozhodl emigrovat do Německa. Zde nejprve podnikal v bižutérii a zlatnictví. Později se orientoval na turismus na Kanárských ostrovech, kde vybudoval řetězec hotelů. Hotely v devadesátých letech postupně prodal a z výtěžku se rozhodl nezištně podporovat nejprve rozvoj Českého ráje a od roku 2000 rozvoj vědy a umění v České republice formou nadačních cen PRÆMIUM BOHEMIÆ. Plný rozvoj této aktivity překazila jeho náhlá smrt roku 2002. V současné době zůstalo udělování „jen malých“ cen, udělovaných talentovaným studentům, nositelům medailí ze světových přírodovědných olympiád.

B. J. Horáček se účastnil roku 2001 jen prvního ročníku udílení cen PRÆMIUM BOHEMIÆ. O tom mj. svědčí jedinečný videozáznam z internetového archivu *Euscreen Beta*, dostupný z http://euscreen.eu/play.jsp?id=EUS_B680B46FFCCA4861AB3F0B5EAD212A82.

Souhrnné pojednání o životě B. J. Horáčka, o jeho mecenášských aktivitách v Českém ráji a o udílení cen PRÆMIUM BOHEMIÆ v letech 2001–2012 podává článek Bohumila Vybírala: PRÆMIUM BOHEMIÆ – neobvyčejný příklad mecenášství. *Vesmír* 72 (2013), 4. 7-8), s. 392–396.